Begroting 2024

Teksten doelen en maatregelen

gemeente Opsterland

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 2
Inleiding 3
Programma 0 | Bestuur en ondersteuning 5
Thema Bestuur 7
Thema Dienstverlening en Organisatie 8
Programma 1 | Veiligheid 9
Thema Crisisbeheersing en brandweer 10
Thema Openbare orde en veiligheid 11
Programma 2 | Verkeer en vervoer 12
Thema Verkeer, vervoer en wegen 14
Programma 3 | Economie 15
Thema Ondernemen en werkgelegenheid 17
Thema Grondexploitatie - bedrijventerreinen 18
Programma 4 | Onderwijs 19
Thema Onderwijs 21
Programma 5 | Sport, cultuur en recreatie 24
Thema Cultuur 26
Thema Recreatie en Toerisme 27
Thema Openbaar groen 28
Thema Sport 29
Programma 6 | Sociaal domein 31
Thema Uitvoering sociale wetgeving 33
Thema Maatschappelijke ondersteuning 36
Thema Jeugdhulp 39
Thema Dorpenbeleid en dorpshuizen 43
Programma 7 | Volksgezondheid en milieu 45
Thema Milieu 47
Thema Gezondheid en Leefstijl 49
Thema Duurzaamheid 50
Programma 8 | Bouwen, wonen en gronden 54
Thema Ruimtelijke ordening 56
Thema Wonen 57
Thema Landschap, Natuur, Biodiversiteit, Landbouw en Erfgoed 58
Thema Grondexploitatie - niet bedrijventerreinen en vastgoed 59

Inleiding

Inleiding

Perspectiefbrief

In de Perspectief 2023 - in de gemeenteraad besproken op 10 juli 2023 - staat uitvoerig beschreven in welke situatie we onze plannen voor 2024 en verder maken. In deze inleiding op de begroting 2024 vatten we dat kort samen.

Sluitend

De begroting van de gemeente moet structureel sluitend zijn. Dat betekent dat we de structurele uitgaven kunnen betalen met structurele inkomsten. Daarbij hebben we als gemeente een keuze: we kunnen de jaarbegroting voor het volgende jaar sluitend maken (dus 2024). Of we maken de meerjarenraming sluitend (dus 2025 tot en met 2027). Gemeenteraad en B&W hebben beide uitgesproken te kiezen voor de eerste mogelijkheid: een begroting die in 2024 sluitend is.

Daarmee blijft de situatie voor de jaren erna onzeker. Want zoals de feiten nu liggen, krijgen we als gemeenten vanaf 2026 te weinig geld van het Rijk om ons werk goed te kunnen doen. Kort geleden heeft de Vereniging van Nederlandse Gemeenten daarin een helder standpunt ingenomen: laat het tekort vanaf 2026 in de gemeentelijke boeken staan, zolang het Rijk niet over de brug komt. Die lijn vindt u terug in deze begroting.

Ontwikkelingen

Anders dan een paar jaar terug, stellen we een begroting vast in een tijd van grote onzekerheden. Daarbij gaat het om verschillende dingen. Er is nog steeds een oorlog aan de gang, dichtbij ons. Met allerlei menselijke en economische gevolgen. De klimaatcrisis vraagt om maatregelen. De verhouding tussen overheid en inwoners staat onder druk; het terugwinnen van vertrouwen is een grote en belangrijke opgave. Het Rijksbeleid is onzekerder dan ooit en daarmee ook de gevolgen voor de (financiën van) de gemeenten. Tot slot hebben we ook zelf als gemeente Opsterland te maken met stijgende kosten.

Er is bij al deze onzekerheden na de bespreking van de Perspectiefbrief nog een extra onzekerheid bijgekomen: de val van kabinet Rutte IV en de komende Tweede Kamerverkiezingen.

Uitkomsten gesprek Perspectiefbrief verwerkt

De uitkomsten van het gesprek in de raad over de Perspectiefbrief 2023 zijn in de begroting verwerkt. Alle financiële wensen uit de Perspectiefbrief staan in de begroting. Ook de motie om de begroting meer smart te formuleren, is uitgevoerd. Doelstellingen en maatregelen zijn zo veel mogelijk smart.

De cijfers in deze begroting gaan over alles wat we als gemeente in 2024 gaan doen: het lopende werk (het verstrekken van uitkeringen, vergunningen en paspoorten, het onderhouden van contacten met onze partners enzovoort). De teksten in de begroting gaan vooral over wat er nieuw of extra is en wat voldoende smart is voor 2024.

Reguliere werkzaamheden

In de ontwerpbegroting staan in beginsel geen teksten over wat we als reguliere werkzaamheden beschouwen. U kunt dan denken aan het verlenen van uitkeringen en vergunningen, het verstrekken van paspoorten, het onderhouden van contacten met partners in onze netwerken e.d. Alles wat we als going concern beschouwen hebben we wel in de cijfers verwerkt, maar niet apart in de teksten benoemd.

Het betekent overigens niet dat die werkzaamheden niet van belang zijn, integendeel. In onze verantwoordingsdocumenten komt dat deel van het werk nadrukkelijk aan de orde. Maar we schrijven volgens vast gebruik niet elk jaar opnieuw in de begroting hetzelfde op voor wat going concern is.

We geven wel aan het begin van alle programma's, na de kaderstellende documenten, een korte opsomming van de belangrijkste reguliere werkzaamheden binnen dat programma. Daarbij hebben we beleidsvoorbereiding en ondersteuning van het bestuur niet bij elk programma apart benoemd. Ook dat is wel een belangrijk onderdeel van het werk dat de ambtelijke organisatie voor raad en college doet.

Vaststellen begroting

Deze begroting wordt voorgelegd ter vaststelling in de raadsvergadering van 6 november 2023.

Programma 0 | Bestuur en ondersteuning

Programma 0 | Bestuur en ondersteuning

Coalitieakkoord

Deze bestuursperiode is het coalitieakkoord van Opsterlands Belang, de FNP, De PvdA en de ChristenUnie leidend. Tegelijk passen we beleid en uitvoering aan, als nieuwe omstandigheden daar om vragen.

Samen met de samenleving

Als gemeentelijke overheid staan we dicht bij de samenleving. Dat blijkt op verschillende manieren. We betrekken inwoners, instellingen en bedrijven bij onze plannen. We zijn duidelijk over hun rol. We laten zien welke stappen we zetten en welk resultaat we willen bereiken. Onze communicatie is duidelijk. Daarbij houden we rekening met al onze inwoners. Daarom gebruiken we digitale middelen én is er de mogelijkheid van persoonlijk contact.

Gemeenteraad

De gemeenteraad is verantwoordelijk voor de kaders, voor de budgetten en voor de controle op de uitvoering. Daarom betrekken B&W de gemeenteraad aan het begin van de belangrijke processen.

Zelfstandige gemeente - samenwerken

We zijn als Opsterland een zelfstandige gemeente in Zuidoost-Fryslân en dat willen we blijven. Tegelijk hebben we anderen nodig om onze doelen te halen. Vooral omdat de opgaven voor gemeenten groter en ingewikkelder worden. Daarom werken we samen met Ooststellingwerf en Weststellingwerf in OWO-verband. Ook met andere gemeenten, zoals Heerenveen en Smallingerland, werken we samen. Wij zijn lid van de P10, een samenwerkingsverband van meer dan 30 grote plattelandsgemeenten. We brengen onze belangen onder de aandacht van de landelijke en Europese politiek. Dit doen wij bijvoorbeeld via de VNG en de VFG.

Organisatie

We hebben een professionele organisatie, die aansluit op de koers die de gemeenteraad en B&W bepalen. De organisatie past haar manier van werken aan op de netwerksamenleving. De organisatie is een lerende organisatie. Een professionele organisatie vraagt om goed werkgeverschap en werknemerschap. De organisatie doet haar werk met voldoende kwaliteit en voldoende menskracht.

Kaderstellende documenten

Coalitieakkoord Opsterland 2022-2026 - Mei-inoar foarút
Romte en ferskaat 2013
Bestuursovereenkomst OWO-samenwerking (2015)
Standpuntbepaling voortgang OWO-samenwerking (2016)
OWO-visie (2021)

Reguliere werkzaamheden

Interne advisering en ondersteuning bedrijfsvoering (communicatie, HR, financiën, control, inkoop, ICT)
Behandelen juridische procedures (bezwaar, beroep)

Thema Bestuur

Doelstelling

Wij versterken de mienskip en het vertrouwen in de overheid

Het vertrouwen van inwoners in de overheid staat onder druk. Beide – de mienskip en dat vertrouwen - zijn onmisbaar. Wij gaan daarom met de samenleving de mienskip versterken en het vertrouwen in de overheid vergroten. We geven concreet invulling aan participatie door de samenleving. Daarbij zijn de verwachtingen over en weer vanaf het begin helder.

Maatregelen

VERANDERD We betrekken jongeren bij de politiek

1. In 2024 evalueren we de instelling van de kinderburgemeester. Op basis van de evaluatie bepaalt de gemeenteraad of en hoe we ermee verdergaan.
2. We hebben een jeugdraad en/of andere vormen van betrokkenheid van jongeren. Jongeren hebben daardoor een concrete rol in of rond het politieke proces.

VERANDERD Wij hebben een visie op participatie en een participatieverordening

1. De gemeenteraad stelt een visie op participatie vast en een participatieverordening. Daarin staan de spelregels voor het samenwerken van inwoners en gemeente. Bijvoorbeeld hoe de gemeente inwoners betrekt bij het maken en uitvoeren van beleid. In de visie en de verordening regelen we in elk geval dat vanaf het begin helder is welke rollen en verantwoordelijkheden de samenleving en de gemeente hebben.
2. Na een jaar doen we een eerste evaluatie hoe de visie en de verordening werken.

Doelstelling

(Digitale) informatie bij de gemeente is veilig

Er gelden duidelijke regels voor hoe we als gemeente omgaan met (digitale) informatie. Een belangrijk voorbeeld is de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG).

Maatregelen

In 2024 onderzoeken we 20 bedrijfsprocessen op informatieveiligheid

1. In 2024 versterken we de gelegde basis. We voeren de basisprincipes van de AVG verder in. Dit doen we door privacy-onderzoeken uit te voeren binnen bestaande en nieuwe bedrijfsprocessen. In 2024 onderzoeken we 20 processen. Dit zorgt ervoor dat we persoonsgegevens alleen verwerken wanneer dat mag en nodig is. De kans op misbruik van gevoelige informatie wordt zo kleiner.
2. Daarnaast blijven we inzetten op privacy bewustzijn en het trainen van medewerkers. In 2024 volgen nieuwe medewerkers een klassikale training en spelen ze een virtual reality game. Alle medewerkers krijgen elke week een privacy-vraag voorgelegd.

Thema Dienstverlening en Organisatie

Doelstelling

De gemeentelijke organisatie is professioneel en eigentijds

De ambtelijke organisatie is dienstverlenend aan de gemeenteraad en B&W en aan de samenleving. Zij doet haar werk professioneel en eigentijds.

Maatregel

NIEUW Wij brengen de actuele positie van de ambtelijke organisatie in beeld

1. We brengen in beeld welke opgaven er liggen voor de ambtelijke organisatie, wat dat van de organisatie vraagt en wat er voor nodig is om die opgaven aan te kunnen. Daarbij is gezonde werkdruk een randvoorwaarde.
2. We onderzoeken wat nodig is om een sterke positie op de arbeidsmarkt te hebben en te houden.
3. We onderzoeken of en hoe het mogelijk is om de arbeidsvoorwaarden in de OWO-gemeenten te harmoniseren.
4. We gaan het gemeentehuis herinrichten. Daarbij verduurzamen we het gebouw en we maken het geschikt voor eigentijds werken.

Doelstelling

De dienstverlening van de ambtelijke organisatie is goed

De dienstverlening van de ambtelijke organisatie is klantvriendelijk, professioneel en gericht op het vinden van oplossingen. In de basis is het antwoord op een vraag 'ja, mits...'.

Maatregel

Onze dienstverlening krijgt minstens een 7

Wij meten hoe de samenleving de gemeentelijke dienstverlening waardeert. Daarbij is de minimale score een 7. In die metingen krijgen in elk geval diverse onderdelen van de dienstverlening aandacht. Bijvoorbeeld of we goed bereikbaar zijn en of onze digitale diensten goed functioneren.

Programma 1 | Veiligheid

Programma 1 | Veiligheid

Doelstelling

De doelstelling van dit programma: de leefomgeving in Opsterland is veilig en gezond.

Ervaring en feiten

Veiligheid gaat over ervaring (hoe veilig voelen inwoners zich) en feiten (bijvoorbeeld hoeveel inbraken zijn er).

Integraal

Het gaat bij veiligheid over veel verschillende onderdelen. Dat varieert van overlast door personen met verward gedrag tot georganiseerde criminaliteit. In het bevorderen van veiligheid, is er integraal aandacht voor die verschillende onderdelen. We letten op alle schakels in de veiligheidsketen, we werken samen met partners en we houden rekening met andere beleidsterreinen.

Mienskip

We stimuleren en ondersteunen eigen initiatieven van inwoners en organisaties om de veiligheid te vergroten.

Kaderstellende documenten

Integraal Veiligheidsbeleid Opsterland 2019-2022
Beleidsplan Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving Fysieke Ruimtelijke Leefomgeving 2020 - 2024 OWO-gemeenten

Reguliere werkzaamheden

Procesregie op complexe casuïstiek openbare orde en veiligheid
Regie op aanpak ondermijning
Regie op inbraakpreventie
Regie op jeugdoverlast
Regie op aanpak jaarwisseling
Advisering evenementen op gebied van veiligheid
Beheer crisisorganisatie

Thema Crisisbeheersing en brandweer

Doelstelling

Wij zijn voorbereid op een crisis of incident

Wij zijn als gemeente goed voorbereid op een crisissituatie of incident.

Maatregel

VERANDERD In 2024 actualiseren we de plannen en processen

We actualiseren in 2024 alle plannen en processen die vallen onder crisisbeheersing. We organiseren opleidingen en oefeningen. Daarmee professionaliseren we de crisisorganisatie om zo goed voorbereid te zijn op inzet bij een ramp, crisis of incident.

Thema Openbare orde en veiligheid

Doelstelling

Wij hebben zicht op ondermijnende criminaliteit en verminderen die

In 2024 geven we uitvoering aan het uitvoeringsprogramma ondermijning. We zetten verschillende instrumenten in om ondermijnende criminaliteit te ontdekken en krachtig te bestrijden. Bijvoorbeeld door de bewustwording te vergroten. We zorgen er zo voor dat er minder maatschappelijke voedingsbodem voor is.

Maatregel

NIEUW We actualiseren het Bibob- en Damoclesbeleid

In 2024 actualiseren we het Bibob- en Damoclesbeleid. Hiermee sluiten we aan op actuele wet- en regelgeving. Met het Bibob-beleid kunnen we de integriteit beoordelen van personen en instanties waarmee we als lokale overheid zaken doen. Met het Damoclesbeleid kunnen we bestuursrechtelijke maatregelen nemen tegen panden die met drugshandel te maken hebben.

Doelstelling

Wij vergroten het veiligheidsbewustzijn en de zelfredzaamheid in de samenleving

Opsterland is een veilige gemeente. Dit houden we in 2024 vast. Met de inzet van handhaving, het jongerenwerk en andere ketenpartners verminderen we (ernstige) overlast in de buurt en beperken we escalatie. In 2024 gaan we maatregelen uitvoeren om inwoners en ondernemers weerbaar te maken tegen woninginbraken en heling.

Maatregelen

De gemeenteraad stelt het Integraal Veiligheidsbeleid 2024-2026 vast

1. In 2024 stelt de gemeenteraad nieuw veiligheidsbeleid vast. Onderdeel daarvan is de veiligheidsagenda.
2. Na vaststelling door de gemeenteraad, geven we uitvoering aan de prioriteiten in het beleid en de agenda.

Programma 2 | Verkeer en vervoer

Programma 2 | Verkeer en vervoer

Goed bereikbaar

Opsterland is goed bereikbaar. Daarbij zijn de ligging aan de A7 en de aanwezigheid van meerdere provinciale wegen van belang. Opsterland is daardoor een prima gemeente om te wonen en te werken De goede verbindingen zijn ook van waarde voor wie in Opsterland woont en bijvoorbeeld in de grotere plaatsen in de buurt werkt. Daarom is een goed gemeentelijk wegenstelsel van groot belang.

Beeldkwaliteitsplan

Het in stand houden van het wegennet (en waterwegen) vraagt daarbij nadrukkelijk aandacht. We onderhouden onze wegen, bruggen, duikers, kades en dergelijke op de manier die vastligt in het beeldkwaliteitsplan openbare ruimte. Hierin is sprake van een verantwoorde balans in de kwaliteitsniveaus van deze belangrijke kapitaalgoederen. Veiligheid en bereikbaarheid staan hierin centraal.

Fiets- en voetpaden

Het netwerk van fiets- en voetpaden heeft een belangrijke fijnmazige functie. Niet alleen voor wonen en werken. Maar zeker ook voor recreatie & toerisme in onze gemeente. We onderhouden de fiets- en voetpaden goed, zodat ze uitnodigen tot gebruik.

Openbaar vervoer

Voor de leefbaarheid en vitaliteit van het platteland is het openbaar vervoer een belangrijke voorziening voor onze inwoners. De vergrijzing van de bevolking zal de vraag naar (passend) openbaar vervoer vergroten. We zoeken - waar we als gemeente een rol hebben - naar maatwerk. Daarmee houden we het aanbod bereikbaar en betaalbaar en laten het aansluiten op de vraag.

Kaderstellende documenten

Gemeentelijk verkeer en vervoerplan 2010 Bereikbaar zijn en blijven (GVVP)
Evaluatie Gemeentelijk verkeer en vervoerplan 2010
Meerjaren uitvoerend beleidsplan gladheidbestrijding (2011)
Beeldkwaliteitsplan openbare ruimte 2021-2025
Inkoop- en aanbestedingsbeleid gemeenten Ooststellingwerf, Weststellingwerf en Opsterland 2014
Fietsagenda Zuidoost-Fryslân 2019

Reguliere werkzaamheden

In stand houden bovengrondse infrastructuur (wegen, fiets- en voetpaden, parkeerterreinen)
Onderhoud wegen combineren met verbeteren verkeersveiligheid
Monitoren verkeer (intensiteit, snelheid en categorie) op gemeentelijke wegennet
Diverse activiteiten verkeerseducatie

Thema Verkeer, vervoer en wegen

Doelstelling

De 16 dorpen in onze gemeente zijn goed en veilig toegankelijk

Weggebruikers kunnen zich veilig en snel binnen de gemeente verplaatsen. Het wegennet is afgestemd op gebruik en functie.

Maatregelen

NIEUW We breiden het netwerk van elektrische laadpunten voor auto's met 20 uit

Als onderdeel van de Provinciale concessie breiden we het aantal elektrische laadpalen in de gemeente verder uit. Op basis van het aantal aanvragen, gaan we ervan uit dat we twintig nieuwe laadpalen realiseren in de openbare ruimte.

We onderzoeken de mogelijkheden om bermschade te verminderen

Langs verschillende erftoegangswegen buiten de bebouwde kom komt periodiek bermschade voor. We onderzoeken in 2024 de mogelijkheden om deze schade te verminderen. We vertalen dit naar concrete acties om uit te voeren.

NIEUW We werken mee aan de Doorfietsroute Drachten – Heerenveen

Samen met de provincie en met Heerenveen en Smallingerland gaan we een doorfietsroute maken tussen Drachten en Heerenveen. Dit wordt een onderdeel van een nog langere route. Daarmee stimuleren we het (elektrisch) fietsgebruik. Op dit traject kunnen fietsers zich comfortabel, veilig en aantrekkelijk verplaatsen van, naar en tussen de kernen.

NIEUW We onderzoeken de parkeersituatie in Beetsterzwaag

In Beetsterzwaag ervaart een aantal inwoners, ondernemers en bezoekers parkeeroverlast. Samen met Plaatselijk Belang en de ondernemersvereniging gaan we de parkeersituatie onderzoeken. Daarbij houden we rekening met de subjectieve (wat mensen ervaren) en objectieve (feiten) kant.

Programma 3 | Economie

Programma 3 | Economie

Doelstelling

De doelstelling van dit programma is: Opsterland heeft een gezonde lokale economie.

Ondernemingsklimaat en welvaart

Opsterland heeft een goed economisch en ondernemingsklimaat. Er is ruimte voor kwaliteit, innovatie, duurzaamheid en circulariteit. De lokale economie heeft diverse pijlers. Daarbij valt te denken aan: het MKB, de industrie, detailhandel, horeca, de agrarische sector en werkgevers op het gebied van welzijn & zorg en recreatie & toerisme. Al deze werkgevers zorgen voor werkgelegenheid en voor bestedingen in onze gemeente. Daarmee dragen ze bij aan onze brede welvaart en leefbaarheid.

Duurzaamheid en groei
Met ons economisch beleid werken we aan een duurzame en evenwichtige groei van de Opsterlandse economie. Dat is van belang voor het behoud van de bestaande werkgelegenheid. We geven tegelijk ruimte aan nieuwe werkgelegenheid.

Samen ontwikkelen
De lokale economie is steeds in beweging. Daar spelen we tijdig op in. We doen dat samen met de ondernemers in de gemeente. Waar we dat kunnen, bieden we informatie, advies en ondersteuning. In het overleg met de ondernemersverenigingen is de toekomstbestendigheid en duurzaamheid van bedrijventerreinen een vast agendapunt. Ook de transformatie van bedrijventerreinen is iets wat we alleen maar samen met de werkgevers kunnen realiseren.

Regionaal
De drie noordelijke provincies hebben eerder al onder de noemer 'Deltaplan voor het Noorden' input geleverd aan de Rijksoverheid. Samen met een positief adviesrapport over de Lelylijn, is Zuidoost Fryslân daarmee op de noordelijke en landelijke agenda gekomen. De ruimtelijke en economische potentie van de regio langs de A7-as is nadrukkelijk naar voren gebracht. Ook de regionale samenwerking van de Regio Deal Zuidoost Friesland speelt daarin een rol. We haken aan bij deze (boven)regionale ontwikkelingen, waar ze bijdragen aan de door onze gemeente gewenste economische ontwikkeling.

Kaderstellende documenten

Bedrijventerreinplan 2010-2020 voor de regio Zuidoost Fryslân
Detailhandelsvisie 2015

Reguliere werkzaamheden

Accounthouderschap voor ondernemers en bedrijven

Thema Ondernemen en werkgelegenheid

Doelstelling

Opsterland kent een goed economisch en ondernemersklimaat

Opsterland kent een goed economisch- en ondernemersklimaat waarbij ruimte is voor kwaliteit, innovatie, duurzaamheid en circulariteit. Het MKB, de industrie, de detailhandel, horeca, en ook de sectoren agrarisch, welzijn & zorg en recreatie & toerisme dragen hier positief aan bij.

Maatregelen

VERANDERD We actualiseren ons economisch beleid

Met ons economisch beleid werken we aan een duurzame en evenwichtige groei van de Opsterlandse economie. In 2024 actualiseren we ons economisch beleid, samen met de ondernemers in onze gemeente.

VERANDERD In 2024 stelt de gemeenteraad een nieuwe Detailhandelsvisie vast

In 2024 stellen we een nieuwe Detailhandelsvisie vast. Dat doen we samen met het bedrijfsleven.

Thema Grondexploitatie - bedrijventerreinen

Thema Grondexploitatie - bedrijventerreinen

Een belangrijke pijler onder het economisch beleid is de beschikbaarheid van voldoende bedrijventerreinen. De provincie heeft enige tijd geleden geanalyseerd welke behoefte er aan zulke terreinen is en welke mogelijkheden er zijn in de regio Zuidoost Fryslân voor uitbreiding van bedrijventerreinen tot 2030. De provincie geeft beleidsmatig en planologisch ruimte. De hoofdlijnen van het grondbeleid zijn vastgelegd in de nota Grondbeleid.

De ontwikkelingen op dit gebied concentreren zich in onze gemeente in de kernen Gorredijk en (in mindere mate) Wijnjewoude. Daarnaast is er het bedrijventerrein Drachten-Azeven. Dat terrein is onderdeel van de gemeenschappelijke regeling Exploitatiemaatschappij Bedrijvenpark Drachten. Het valt daarom buiten het kader van de paragraaf Grondbeleid.

Doelstelling

We hebben inzicht in de groei- en ontwikkelmogelijkheden van de bedrijventerreinen

We hebben goed inzicht in de groei- en ontwikkelmogelijkheden van onze bedrijventerreinen. Dat geldt voor alle bedrijventerreinen in alle dorpen. Die mogelijkheden benutten we.

Maatregel

VERANDERD De gemeenteraad stelt in 2024 een visie op bedrijventerreinen vast

De gemeenteraad stelt in 2024 een visie vast op alle bedrijventerreinen in de gemeente Opsterland. De voorbereidingen daarvoor gebeuren in nauwe samenwerking met de ondernemers. Ook betrekken we tijdig omwonenden, als hun belangen een rol spelen.

Programma 4 | Onderwijs

Programma 4 | Onderwijs

Doelstelling

De doelstelling van dit programma is: elk kind ontwikkelt zich optimaal.

Onderwijshuisvesting

Als gemeente hebben we een belangrijke rol in de huisvesting van scholen voor basis-, speciaal en voortgezet onderwijs. Samen met de schoolbesturen zijn we verantwoordelijk voor schoolgebouwen waarin het prettig is om te leren en te werken. We hebben een dekkend aanbod toegankelijke onderwijsgebouwen.

Bewegingsonderwijs

Elk kind kan gebruik maken van bewegingsonderwijs.

Leerplicht

Elk kind heeft recht op onderwijs. Door de preventieve inzet van de leerplichtambtenaar voorkomen we dat kinderen thuiszitten en achterstanden oplopen in educatie. We werken samen met RMC Regio Friese Wouden. Met elkaar signaleren we vroeg welke kinderen uitvallen. Zo kan ons gebiedsteam snel ondersteuning bieden of organiseren.

Leerlingenvervoer

Wanneer een kind geen onderwijs op korte afstand van huis kan volgen, is er de mogelijkheid van leerlingenvervoer.

Aansluiten op de arbeidsmarkt

Onderwijs biedt kansen aan alle kinderen. Daarbij is een goede aansluiting van onderwijs op de arbeidsmarkt van belang.

Kaderstellende documenten

Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2022-2035
Verordening bekostiging leerlingenvervoer 2022
Preventieagenda Opsterland 2021-2030

Reguliere werkzaamheden

Zorgen voor voor- en vroegschoolse educatie (VVE)
Overleggen met onderwijsbesturen
Toezicht en handhaving kinderopvang
Zorgen voor leerlingenvervoer
Uitvoering leerplicht
Subsidiëren cultuureducatie op scholen
Faciliteren onderwijshuisvesting

Thema Onderwijs

Doelstelling

Kinderen hebben gelijke kansen om hun talenten te ontwikkelen

Kinderen hebben recht op gelijke kansen om zich met hun eigen individuele mogelijkheden te ontwikkelen. De omstandigheden waarin een kind opgroeit mogen daarbij niet bepalend zijn. Elk kind heeft waardevolle talenten: 'weten waar je goed in bent' is heel belangrijk. Door te werken aan talentontwikkeling neemt de weerbaarheid en veerkracht van kinderen toe. Ze ervaren meer zelfvertrouwen, voelen zich veilig in de klas en halen betere schoolresultaten.

Maatregelen

VERANDERD In 2024 monitoren we het effect van de PeuterPlus-voorziening

De PeuterPlus-voorziening biedt maatwerk aan peuters die extra zorg en ondersteuning nodig hebben. Het gaat om zorg die er niet is in de reguliere kinderopvang. In het laatste kwartaal van 2023 is de pilot voor een PeuterPlus-voorziening gestart. In 2024 monitoren wij hoeveel kinderen daadwerkelijk gebruik maken van de PeuterPlus. We monitoren ook of het zorgt voor minder doorverwijzingen naar specialistische jeugdzorg.

VERANDERD In 2024 evalueren we de werkwijze van de Gelijke Kansen Alliantie

In de Gelijke Kansen Alliantie werken scholen, gemeenten en maatschappelijke partners aan het verbeteren van kansengelijkheid in het onderwijs. Daarbij is er aandacht voor thuis, school en leefomgeving. Als gemeente Opsterland leggen we de focus op talentgedreven werken. In 2024 gaan we onderzoeken wat de effecten zijn van talentgedreven werken. Met de opbrengsten van die evaluatie gaan we deze werkwijze borgen en eventueel verder verspreiden.

Doelstelling

Jongeren halen een startkwalificatie in het onderwijs of zijn aan het werk

We zetten er op in dat jongeren een baan vinden of een startkwalificatie in het onderwijs halen. Een startkwalificatie is (minimaal) een diploma havo, vwo of mbo (niveau 2 of hoger). Jongeren met een startkwalificatie hebben een betere positie op de arbeidsmarkt.

Maatregel

VERANDERD We ontwikkelen in 2024 een integrale aanpak om thuiszitten te voorkomen

We ontwikkelen in 2024 een integrale aanpak om thuiszitten te voorkomen. Centraal daarin zal staan dat we inzetten op proactief handelen en op preventie. Zo voorkomen we dat kinderen uitvallen en hierdoor het onderwijs verlaten zonder startkwalificatie.

Doelstelling

We verbeteren de taalvaardigheid

In Opsterland is ongeveer 13% van de bevolking van 16 jaar en ouder laaggeletterd. Dit is vergelijkbaar met de rest van Friesland, maar hoger dan in Nederland als geheel (in 12%).

Taalvaardigheid verbeteren past bij de ambitie: ‘Iedereen doet mee en heeft regie over zijn eigen leven’. Onze samenleving wordt sterker als iedereen kan meedoen. Als je moeite hebt met taal-, reken- en digitale vaardigheden, vind je minder snel een baan, kun je minder makkelijk gezond leven en heb je minder grip op je geldzaken. We hebben hierbij de volgende subdoelstellingen:

- Vaardigheden rond begrijpend lezen zijn in 2025 verbeterd.
- De gemeente ondersteunt het onderwijs waar nodig en interventies zijn effectief.
- Laaggeletterdheid neemt af (langetermijneffect) en is in 2025 gedaald tot op of onder het landelijk gemiddelde.

Maatregelen

VERANDERD We monitoren en evalueren in 2024 de extra inzet op taalvaardigheid op de scholen

Door het inzetten van diverse programma’s (op scholen) verbetert de taalvaardigheid van jeugdigen. Ook voorkomen we dat de jeugdigen van nu later tot de groep laaggeletterden behoren. We monitoren en evalueren in 2024 de effecten van deze programma’s. Op basis van de evaluatie kijken we of het nodig is deze inzet uit te breiden. De gemeente werkt hierin samen met ketenpartners, zoals het onderwijs, de bibliotheek en De Stipe.

We voeren de jaarschijf 2024 van het actieplan laaggeletterdheid uit

Het is moeilijk om de doelgroep in beeld te krijgen en mee te laten doen aan activiteiten. Met het actieplan gaan we dit verbeteren. We voeren de jaarschijf 2024 uit. Onderdelen daarvan zijn de aanjager laaggeletterdheid, het ketenpartneroverleg en het digi-taalhuis.

Doelstelling

Er zijn voldoende geschikte onderwijsgebouwen en –voorzieningen

Met het Integraal Huisvestingsplan voor het onderwijs waarborgen we als gemeente dat er genoeg geschikte onderwijshuisvesting in onze gemeente is.

Maatregelen

VERANDERD We voeren het integraal huisvestingsplan (IHP) uit

1. De gemeenteraad stelt in 2024 een actuele versie van de verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Opsterland vast.
2. De gemeenteraad stelt in 2024 een krediet beschikbaar voor de bouw van KC De Finne in Beetsterzwaag en de inrichting van het openbaar gebied.
3. We gaan verder met de planvorming voor de nieuwbouw van It Aventoer in Langezwaag.
4. De gemeenteraad stelt in 2024 een krediet beschikbaar voor de uitbreiding van CBS De Opdracht in Ureterp.
5. De gemeenteraad stelt in 2024 een voorbereidingskrediet beschikbaar voor de BHS Gorredijk. Daarbij houdt hij rekening met de besluiten die al zijn genomen over de Skâns. We overleggen met het bestuur van de school om een toekomstbestendig schoolgebouw te realiseren.
6. De gemeenteraad stelt in 2024 een voorbereidingskrediet beschikbaar voor de vernieuwbouw van School Lyndensteyn in Beetsterzwaag.

Programma 5 | Sport, cultuur en recreatie

Programma 5 | Sport, cultuur en recreatie

Doelstelling

De doelstelling van dit programma is: er is ruimte voor vrijetijdsbesteding, zowel door inwoners als recreanten.

Leefbaarheid

Voor de leefbaarheid van de dorpen zijn actieve verenigingen onmisbaar. In die verenigingen besteden onze inwoners hun vrije tijd aan sporten of andere activiteiten samen. Dat die verenigingen er zijn is daarom een vanzelfsprekend uitgangspunt in ons beleid.

Cultuur

Er is een goede culturele infrastructuur met verschillende musea en bibliotheken en evenementen.

Focus

De focus in dit programma ligt op gezondheid, sociale samenhang en participatie (mienskip).

Kaderstellende documenten

Romte foar Taal 2021-2025
Beleidsnotitie "Cultuur Promotie wordt Cultuur Evenementen"
Beleidsnotitie Cultuureducatie 2023-2026
Bibliotheekbeleid 2023-2026
Afsprakenkader Sport 2022-2026
Preventieagenda Opsterland 2021-2030
Nota Kansen Benutten 2016-2020
Regionale Toeristische Ontwikkelstrategie Zuidoost Friesland 2022-2030
Bomenbeleidsplan 2020
Beeldkwaliteitsplan Beheer Openbare Ruimte 2021-2025
Erfgoedverordening

Reguliere werkzaamheden

Stimuleren en faciliteren culturele initiatieven
In stand houden cultureel erfgoed
Stimulearje dat ynwenners en meiwurkers it Frysk sprekke en brûke
Zorgen voor kwalitatief goede sportaccommodaties
Accounthouderschap toeristische sector
Regionale afstemming recreatie en toerisme
Onderhoud groene buitengebied
Extensief beheer bermen buiten de bebouwde kom (biodiversiteit)
Terugplaatsen nieuwe bomen bij noodzakelijke bomenkap
Periodieke inspectie speeltuinen
Onderhouden gemeentelijke sportvelden

Thema Cultuur

Doelstelling

Het cultureel klimaat draagt bij aan de leefbaarheid van Opsterland

Voor inwoners en bezoekers van Opsterland is het beleven en genieten van cultuur een zinvolle en prettige vrijetijdsbesteding. Er zijn volop culturele initiatieven. Erfgoedorganisaties brengen het verleden dichtbij. De openbare bibliotheken dragen bij aan de participatie van onze inwoners.

Maatregelen

NIEUW De gemeenteraad stelt in 2024 nieuw museumbeleid vast

De gemeenteraad stelt in 2024 nieuw museumbeleid op. Daarin gaat het onder andere over de mogelijkheden om musea toekomstbestendig te maken.

NIEUW Wij bereiden ons in 2024 voor op de aanpassing van de Bibliotheekwet

In 2025 treedt de aangepaste Bibliotheekwet in werking. Hierin krijgen gemeenten de wettelijke taak (zorgplicht) ervoor te zorgen dat iedere inwoner toegang heeft tot een volwaardige bibliotheek.
We onderzoeken samen met de bibliotheek wat er nog nodig is om te voldoen aan deze zorgplicht. We nemen hiervoor de maatregelen die nodig zijn.

Thema Recreatie en Toerisme

Inleiding

Opsterland is een aantrekkelijke groene gemeente waar het goed toeven is. Toerisme en recreatie zijn belangrijke instrumenten die de leefbaarheid bevorderen en de lokale economie stimuleren. Binnen de regio Zuidoost Fryslân werken we programmatisch samen aan “Het Andere Friesland”. We zetten in op meer kwaliteit. We benutten onze toeristische mogelijkheden zo veel mogelijk. We werken samen met de horeca en andere ondernemers in deze sector.

Doelstelling

De kwaliteit van toeristische voorzieningen is (verder) ontwikkeld en verbeterd

We nemen in 2024 verschillende maatregelen om de kwaliteit van onze toeristische voorzieningen te verbeteren.

Maatregel

VERANDERD De faciliteiten voor toeristen en recreanten zijn in 2024 meetbaar verbeterd

1. We verbeteren de fiets-, ruiter-, en MTB-netwerken in regionaal verband.
2. Varen in de Friese wouden: we verbeteren faciliteiten aan de wal in regionaal verband.
3. We ronden in 2024 het onderzoek naar de mogelijkheid van een Opsterlânpas af. Die pas kan een middel zijn om recreatie en toerisme te stimuleren.

Thema Openbaar groen

Inleiding

We onderhouden de openbare ruimte op de manier die past bij de andere thema's uit dit programma: uitnodigend voor inwoners en toeristen. Ook dragen we met het onderhoud bij aan duurzaamheid. We vergroten de biodiversiteit, bijvoorbeeld door meer ruimte te geven aan bloeiende bloemen. Ook zorgen we voor herplant van bomen.

Doelstelling

We investeren in de Mienskip en in vertrouwen in de gemeentelijke overheid

De openbare ruimte leent zich goed om ruimte te geven aan initiatieven van inwoners en organisaties. Daarmee wordt de mienskip sterker. En het vertrouwen in de lokale overheid wordt groter. Daarom zijn we zichtbaar en benaderbaar als mensen met initiatieven komen. We inspireren onze inwoners om betrokken te zijn bij hun leefomgeving.

Maatregel

VERANDERD We begeleiden in 2024 initiatieven vanuit de samenleving

Inwoners en organisaties kunnen via het 'initiatievenformulier' een aanvraag indienen voor verbetering van de leefbaarheid of openbare ruimte. Levensvatbare ideeën ondersteunen wij. Die initiatieven gaan we begeleiden.

Thema Sport

Doelstelling

Wij hebben goede sportaccommodaties. Sporten is bereikbaar voor iedereen

Sport en bewegen zijn goed voor onze gezondheid. Daarom ondersteunen wij het verenigingsleven. We blijven de komende jaren meedoen aan de Regeling Brede Impuls Combinatiefuncties. Ook zetten we buurtsportcoaches in binnen het sociaal domein. We nemen sportaccommodaties op in het strategisch vastgoedbeleid.

Maatregelen

VERANDERD In 2024 maken we met 75% van de verenigingen nieuwe afspraken over gebruik en onderhoud van de buitensportaccommodaties

We voeren samen met de verenigingen het beheer en onderhoud uit van de sportvelden en de gebouwen die daarbij horen. Dit gebeurt nu nog vaak op basis van willekeurige afspraken uit het verleden. We gaan nieuwe afspraken maken met minstens 75% van de sportverenigingen die gebruikmaken van gemeentelijke buitensportaccommodaties. We ronden dat in 2024 met 75% van de verenigingen af.

We realiseren in 2024 en 2025 de vernieuwing en uitbreiding van sportcentrum Kortezwaag in Gorredijk

In Gorredijk werken we aan de toekomst van sportcentrum Kortezwaag. Samen met de exploitant en andere stakeholders zorgen we dat er in 2024/2025 een verbouwd en uitgebreid sportcentrum staat.

NIEUW Wij laten in 2024 minstens 10 jongeren die moeite hebben om maatschappelijk mee te komen kennismaken met diverse sportmogelijkheden

Wij laten minstens 10 jongeren die moeite hebben om maatschappelijk mee te komen, door activiteiten van de buurtsportcoaches kennismaken met diverse sportmogelijkheden. Het doel is dat zij structureel gaan sporten.

VERANDERD In 2024 laten we minstens 100 volwassenen met een laag inkomen en minstens 140 kinderen structureel sporten

Wij laten zoveel mogelijk inwoners met een laag inkomen structureel sporten. Daarvoor gebruiken we het jeugdfonds sport & cultuur en het volwassenenfonds. We stimuleren hen om structureel te sporten, in samenwerking met buurtsportcoaches en verenigingen/sportaanbieders. In 2024 doen minstens 100 volwassenen en minstens 140 kinderen hieraan mee.

NIEUW Wij ondersteunen korfbalvereniging LDODK om 3 korfbalverenigingen te versterken op het gebied van organisatie en promotie van de sport

Kleinere korfbalverenigingen hebben het moeilijk om overeind te blijven. LDODK gaat de 3 andere korfbalverenigingen in Opsterland ondersteunen in hun organisatie en de sport promoten in de betreffende dorpen. Hiervoor stellen we een door de gemeente verkregen landelijke subsidie beschikbaar aan LDODK. Ook bevordert LDODK de positieve naam van Opsterland via de enige Friese vereniging in de Korfbal League.

Programma 6 | Sociaal domein

Programma 6 | Sociaal domein

Inwoner voorop

Bij alle ondersteuning die we bieden, staan de inwoner en zijn omgeving voorop. Daarbij geldt: 'voorkomen is beter dan genezen'. We richten ons dus vooral op preventie.

Betaald werk

We gaan een extra inspanning leveren om mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt aan een baan te helpen. We doen dit samen met onze partners in de arbeidsmarktregio. Hierdoor hebben minder mensen een bijstandsuitkering nodig en halen zij eigenwaarde uit het verdienen van eigen inkomen.

Armoede

We hebben als gemeente een beperkte rol bij het tegengaan van armoede. Die rol nemen we, bijvoorbeeld door meer in te zetten op schuldenpreventie. Een ander voorbeeld is dat we ervoor zorgen dat meer mensen die ervoor in aanmerking komen, daadwerkelijk gebruik maken van onze gemeentelijke inkomensvoorzieningen.

Zorg

In de toekomst willen we als gemeente de zorg bereikbaar en betaalbaar houden. We hebben daarbij drie uitdagingen: de vraag neemt toe (vergrijzing), de arbeidsmarkt is krap (minder handen in de zorg) en de kosten stijgen (de gemeentebegroting moet sluitend zijn). De Friese gemeenten en zorgpartijen onderzoeken deze uitdagingen. Samen kijken wij welke maatregelen ons hierin kunnen helpen. De afspraken komen in het regioplan van het Fries Integraal Zorgakkoord (FrIZA) te staan.

We richten ons daarbij vooral op het voorkomen van duurdere zorg (preventie). Daarbij staat de directe leefomgeving van de inwoner (de sociale basis) centraal. Daarvoor zetten we diverse maatregelen in, die hierna in dit programma van de begroting aan de orde komen. Ook hierin werken we vaak met anderen samen, bijvoorbeeld op het terrein van wonen en zorg.

Jeugdhulp

Bij de jeugdhulp gaat het allereerst om de jeugdige en om wat die nodig heeft. Tegelijk besteden we een groot deel van onze begroting aan die jeugdhulp. Daarom houden we deze hulp bereikbaar én betaalbaar. Ook hier richten we ons nadrukkelijk op het voorkomen van (duurdere) zorg. Net zoals we dat bij de WMO/zorg doen, nemen we diverse maatregelen om dat te bereiken. Daarbij werken we nauw samen met de scholen.

Dorpen

Hoe we met onze dorpen omgaan, staat ook in dit programma van de begroting. Nieuw dorpenbeleid wordt leidend voor de komende jaren. Daarnaast gaan we verder met de dorpstafels. Verder gaan de dorpen en de gemeente de eerste actieplannen voor de dorpshuizen uitvoeren.

Vluchtelingen

Nog steeds vragen zowel vluchtelingen uit Oekraïne als statushouders en vluchtelingen uit de rest van de wereld onze aandacht. De huisvesting van vluchtelingen en statushouders voeren wij projectmatig uit. Dat staat daarom in de paragraaf Projecten.

Kaderstellende documenten

Preventieagenda Opsterland 2021-2030
Beleidsnota nieuwe Wet inburgering 2022
Fryske Regiovisie Jeugd
Visie complementaire ondersteuning
Kadernota Dorpshuizenbeleid 2021-2026
Verordening maatschappelijke ondersteuning gemeente Opsterland 2023
Verordening beslistermijn schuldhulpverlening Opsterland
Re-integratieverordening gemeente Opsterland 2023
Verordening Hart voor de Jeugd 2020

Reguliere werkzaamheden

Verstrekken bijstandsuitkeringen
Ondersteuning bij re-integratie naar regulier werk of werk via Caparis
Aanbieden jeugdhulp en andere ondersteuning voor kinderen, jongeren en gezinnen
Aanbieden ondersteuning WMO voor ouderen, mantelzorgers e.d. (bijvoorbeeld huishoudelijke hulp, hulpmiddelen, gehandicaptenparkeerplaats)
Zorgen voor dagbesteding en begeleiding
Ondersteuning bij geldzorgen en schulden
Zorgen voor inburgering statushouders
Zorgen voor opvang vluchtelingen Oekraïne
Subsidiëren sociaal-cultureel werk
Bieden welzijnswerk (jongerenwerk e.d.)
Ondersteuning dorpen, dorpshuizen en plaatselijk belangen
Behandeling klachten en bezwaren

Thema Uitvoering sociale wetgeving

Doelstelling

Inwoners leven niet in armoede

We bestrijden armoede en we vergroten de bestaanszekerheid van kwetsbare inwoners. Daar sluit ons beleid op aan: beleid voor gemeentelijke inkomensvoorzieningen, armoede- en minimabeleid en de gemeentelijke schuldhulpverlening. De afgelopen tijd is de inflatie vooral door de energieprijzen fors gestegen. Daardoor is het voor een aantal inwoners moeilijker geworden om een leven in armoede te voorkomen. Daarom besteden we hier in 2024 extra aandacht aan. De rol van ons als gemeente is beperkt. De Rijksoverheid kan het meeste doen om armoede tegen te gaan.

Maatregelen

VERANDERD We maken in 2024 een communicatieplan gemeentelijke inkomensvoorzieningen

Inwoners moeten op de hoogte zijn van de voorzieningen waarvan zij gebruik kunnen maken. Bij armoede en schuldhulpverlening zijn er diverse groepen die een specifieke communicatie-aanpak nodig hebben. Denk hierbij aan inwoners waarbij sprake is van laaggeletterdheid, een taalbarrière, gebrek aan digitale vaardigheden of inwoners met een verstandelijke beperking. Om deze inwoners te kunnen bereiken wordt een communicatieplan armoede gemaakt, waarin we onze communicatie afstemmen op de behoeften van de doelgroep.

VERANDERD In 2024 komt er een beleidsplan voor armoede en schulden

De afgelopen jaren is het voorkómen van schulden steeds belangrijker geworden. Dat is terug te vinden in de gewijzigde Wet schuldhulpverlening en in ons gemeentelijke beleid voor preventie. In 2024 trekken we deze lijn door. We stellen een beleidsplan ‘armoede en schuldhulpverlening' op.

NIEUW We voeren in 2024 de Voorzieningenwijzer in

We willen dat inwoners die recht hebben op inkomensondersteuning, die ondersteuning ook krijgen. De eerste stap is dat inwoners weten dat de regelingen er zijn. De voorzieningenwijzer geeft mensen dit inzicht. Onze inwoners kunnen met hun DigiD en inkomensgegevens direct kijken waar ze recht op hebben.

NIEUW We bereiden ons in 2024 voor op de wetswijzing ‘Participatiewet in Balans’.

Het Rijk werkt aan het wetsvoorstel ‘Participatiewet in balans’. Deze wet treedt waarschijnlijk op 1 januari 2025 in werking. 'De menselijke maat', 'vertrouwen' en 'eenvoud' zijn de kernwoorden voor deze wetswijziging. We gaan ons op deze wetswijzing in 2024 voorbereiden. Dat kan betekenen dat we werkprocessen en gemeentelijk beleid moeten aanpassen.

Doelstelling

VERANDERD In 2024 gaan er - ten opzichte van 2023 - minstens net zoveel mensen uit de bijstand en er komen minder mensen in de bijstand

We verlagen of stabiliseren het aantal bijstandsuitkeringen. Dat doen we door minstens net zoveel mensen als in 2023 uit de bijstand te laten uitstromen. We voorkómen dat er in 2024 meer mensen dan in 2023 de bijstand instromen. We vergelijken onze cijfers ook met vergelijkbare gemeenten in onze regio. Dat doen we op basis van de benchmark Divosa Werk en Inkomen.

Maatregelen

NIEUW Caparis ontwikkelt zich in de periode 2023-2026 naar een toekomstbestendig sociaal ontwikkelbedrijf

De structuur van ons sociaal ontwikkelbedrijf Caparis NV verandert. Dat komt doordat de instroom in de sociale werkvoorziening is afgesloten en er meer instroom van nieuwe doelgroepen komt vanuit de Participatiewet. Daarom gaat Caparis zich de komende jaren ontwikkelen tot een toekomstbestendig sociaal ontwikkelbedrijf voor mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt.

Dat vraagt ook inzet van ons als gemeente. In 2024 gaan we als gemeente 5 extra afspraakbanen en 2 extra plekken Beschut Werk bij Caparis invullen. Ook gaan er inburgeraars bij Caparis aan het werk - zie hierna.

VERANDERD We actualiseren in 2024 het implementatieplan Meteen in Beweging

Het is belangrijk de re-integratie vanaf dag één te starten. Hier beginnen wij al mee bij het eerste contact van een inwoner met de gemeente via de poortwachter. Daarvoor zetten we ook ons implementatieplan 'Meteen in Beweging' in. In 2024 actualiseren we dit implementatieplan.

VERANDERD We intensiveren in 2024 onze aanpak voor mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt

Binnen de groep uitkeringsgerechtigden wordt het aandeel mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt steeds groter. Dat komt doordat uitkeringsgerechtigden die makkelijker aan het werk kunnen, snel uitstromen door de krappe arbeidsmarkt.

1. We ontwikkelen in 2024 een traject gericht op maatschappelijke participatie en op het mensen in beweging krijgen door sport en bewegen.
2. We ronden in 2024 het onderzoek af naar de mogelijkheden van basisbanen voor mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Daarmee voeren we de motie van de gemeenteraad uit (juli 2023)

We stimuleren de participatie van inburgeraars, onder andere met 16 werkervaringsplekken bij Caparis .

Voor inburgeraars hebben we een weekvullend programma op grond van de Wet Inburgering 2021. Het doel is dat inburgeraars zo snel mogelijk actief meedoen en zo snel mogelijk uitstromen naar betaald werk. Een deel van de participatieplekken van inburgeraars wordt ingevuld door werkervaring op te doen bij Caparis.

NIEUW We werken in 2024 de Strategische Koers 2022-2026 voor de arbeidsmarktregio uit in meerdere uitvoeringsplannen.

De gemeente Opsterland werkt samen met onder andere onderwijspartners, zorgpartijen, UWV, de provincie en andere gemeenten. Wat we samen willen bereiken hebben we vastgelegd in de Strategische Koers 2022-2026 voor de Arbeidsmarktregio (Fryslân Werkt). Wij werken samen omdat onze werkzoekenden ook buiten onze gemeente aan de slag kunnen. De focus ligt daarbij op drie strategische doelen: een leven lang leren stimuleren, de duurzame inzetbaarheid verhogen en de arbeidsmobiliteit bevorderen.

In 2024 werken we deze koers verder uit in meerdere programmaplannen.

Thema Maatschappelijke ondersteuning

Doelstelling

Inwoners houden de regie over hun eigen leven en kunnen zelfstandig blijven wonen.

Inwoners houden de regie over hun eigen leven. Zo kunnen zij zelfstandig blijven wonen. De gemeente en andere professionals maken dit mogelijk, ze stimuleren en ondersteunen als dat nodig is. De mienskip vormt daarbij een sterke basis waar inwoners op terug kunnen vallen.

Maatregelen

VERANDERD We maken in 2024 een regionale uitvoeringsagenda op het gebied van wonen en zorg

Samen met de andere gemeenten in Zuidoost-Friesland en met woon- en zorgpartners hebben wij in 2023 een analyse uitgevoerd. We weten nu wat de opgave is die we in Friesland hebben op het gebied van wonen en zorg. In 2024 maken we een uitvoeringsagenda. Daarin staat wat het concreet voor onze regio en onze gemeente betekent én welke maatregelen nodig zijn.

NIEUW We voeren in 2024 een verkennend onderzoek uit naar de ondersteuning van mensen met onbegrepen gedrag

Ook in onze gemeente zijn er mensen met onbegrepen gedrag (eerder noemden we dat verward gedrag). We gaan in 2024 een verkennend onderzoek uitvoeren. We kijken of er aanvullende maatregelen nodig zijn om deze inwoners te ondersteunen. Bijvoorbeeld om zelfstandig te kunnen blijven wonen.

NIEUW Wij stellen in 2024 een lokale inclusieagenda op

Elke gemeente moet op basis van het VN-Verdrag Handicap een lokale inclusieagenda maken. Het VN-Verdrag heeft als doel dat de wereld toegankelijk en inclusief wordt voor iedereen. Mensen met een beperking ervaren vaak achterstanden. Daardoor kunnen zij niet volwaardig meedoen. De samenleving moet ervoor zorgen dat die achterstanden verdwijnen.

We stellen in 2024 een lokale inclusieagenda op. Daarin laten we zien hoe we daar in Opsterland voor gaan zorgen.

NIEUW Wij stellen in 2024 een nieuwe subsidieregeling voor sociaal-cultureel werk op

In een groot deel van onze dorpen is er sociaal-cultureel werk (SCW), zoals ouderenwerk. We evalueren de huidige regeling huisvestingskosten SCW. Daarna stellen we in 2024 een nieuwe subsidieregeling op.

VERANDERD Wij stellen in 2024 een uitvoeringsagenda dementievriendelijke gemeente op

Omdat er steeds meer oudere mensen zijn, komen er ook (fors) meer mensen met dementie. Meer mensen met dementie zullen in de individuele thuissituatie wonen. Dit levert een aantal specifieke uitdagingen op. In 2023 hebben wij beleid opgesteld over dit onderwerp. We stellen in 2024 hiervoor een uitvoeringsagenda op. Daarin staan concrete stappen om een dementievriendelijke gemeente te worden.

VERANDERD Wij stellen in 2024 een welzijnsagenda op om de sociale basis te versterken

De sociale basis van onze dorpen bestaat uit informele netwerken, burgeractiviteiten en betekenisvolle relaties tussen inwoners onderling. Met andere woorden: de mienskip. Een sterke sociale basis zorgt ervoor dat mensen elkaar kunnen ondersteunen. Ze hoeven dan minder snel terug te vallen op professionele hulp. We gebruiken een passende methode om per dorp te bekijken wat nodig is om de sociale basis te versterken. Hierbij kijken we ook naar de mogelijkheid van dorpskamers.

Voor deze aanpak stellen wij in 2024 een welzijnsagenda op.

NIEUW Wij stellen in 2024 mantelzorgbeleid op

Mantelzorg is alle hulp aan een hulpbehoevende door iemand uit zijn directe sociale omgeving. Het gaat daarbij om hulp die verder gaat dan de normale (gebruikelijke) zorg voor elkaar. De inzet van de mantelzorg wordt steeds belangrijker. Dat komt onder andere door vergrijzing en personeelskrapte in de zorg. Tegelijkertijd verwachten we op basis van prognoses dat er steeds minder mantelzorgers zullen zijn.
We stellen in 2024 mantelzorgbeleid op. Zo laten we zien hoe we daar in Opsterland mee omgaan.

Doelstelling

Met preventie voorkomen en beperken we problemen en versterken we de zelfredzaamheid

Wij werken aan een samenleving met inwoners die samenredzaam zijn en zich op elkaar betrokken voelen. Een samenleving waarin iedereen zich goed kan ontwikkelen, in een gezonde en veilige omgeving. Inwoners die actief deelnemen aan de samenleving helpen mee aan de vitaliteit en het welzijn van die samenleving. We zoeken oplossingen meer in de eigen leefwereld van inwoners dan in professioneel handelen. We gaan eerder en beter in gesprek met inwoners. We sluiten aan bij vraagstukken in en van het dorp. Zo zorgen we ervoor dat we toekomstbestendig voorzieningen aan onze inwoners leveren.

Maatregelen

NIEUW We stellen in 2024 een plan van aanpak op voor GALA en voeren dat uit.

Wij ontvangen een brede specifieke uitkering (SPUK) voor GALA (Gezond en Actief Leven Akkoord). We stellen hiervoor in 2024 een plan van aanpak op. Daarin leggen we vast wat we met deze middelen gaan doen. Voor een groot deel gaat het niet om nieuwe middelen, maar zijn bestaande middelen samengevoegd onder de noemer GALA. Veel onderwerpen uit het GALA zijn daarom bestaande activiteiten in de preventieagenda. De preventieagenda en het plan van aanpak voor het GALA gaan elkaar versterken. We maken samen met de dorpen een lokale aanpak.

NIEUW We voeren het actieplan preventie voor 2024 uit

De omslag naar de voorkant, naar preventie, is nodig. Dat helpt om de zorg toekomstbestendig te maken. In 2021 heeft de raad de Preventieagenda 2021-2030 vastgesteld. Hierin vormen zeven actielijnen het uitgangspunt. We stellen jaarlijks een actieplan preventie op. In dit actieplan werken we de actielijnen van de preventieagenda uit. Dit plan werken we in de loop van het jaar verder uit met onze partners en inwoners. In 2024 staat het gesprek met onze stakeholders over preventie voorop. Als zij het belang van preventie zien, zullen zij daarna ook hun eigen aanpak daarop aanpassen.

Thema Jeugdhulp

Doelstelling

Jeugdigen ontwikkelen zich zo goed mogelijk

Door vroegsignalering en preventie ondersteunen we (aanstaande) kwetsbare ouders en kwetsbare jeugdigen op een toegankelijke manier. We zijn waar de jeugdige is. En we hebben netwerkgerichte brede aanpak. Daarmee bereiken we het volgende:

- Ouders zijn veerkrachtig. Ze hebben minder professionele hulp nodig.
- Kinderen en ouders met een hulpvraag zijn sneller in beeld. Ze worden eerder geholpen.
- Het middelengebruik onder jeugdigen daalt. Ouders geven hierin het goede voorbeeld.
- Er is een doorgaande lijn in zorg en ondersteuning. (Jong)volwassenen raken niet tussen “wal en schip“.
- Lichte opgroei- of opvoedvragen lossen we zoveel mogelijk op in het dagelijks leven.
- De sociale en pedagogische basis voor jeugdigen in onze gemeente is in 2025 versterkt.

Maatregelen

We ontwikkelen in 2024 een aanpak voor samenwerking tussen het onderwijs en de zorg voor jeugd

We werken met het onderwijs aan een aanpak die de sociale en pedagogische basis versterkt (daarvan maakt het onderwijs deel uit). We signaleren vroegtijdig jeugdigen met problemen. Jeugdigen en ouders met lichte opvoed- en opgroeivragen kunnen laagdrempelig terecht op school. We investeren in de samenwerking tussen onderwijs en zorg. Dat doen we samen met andere partners die bij het kwetsbare kind betrokken zijn.

We ontwikkelen hiervoor in 2024 een integrale aanpak voor het onderwijs en de zorg voor jeugd. We monitoren de uitvoering ervan.

NIEUW We ontwikkelen in 2024 een preventieve aanpak voor jongeren en jongvolwassenen tussen de 16 en 27 jaar

Met het toekomstplan 18-/18+ ontwikkelen we een preventieve aanpak. We ondersteunen kwetsbare jongeren en jongvolwassenen (tussen de 16 en 27 jaar). Zodat ze meedoen en zich kunnen redden in de maatschappij. Het gebiedsteam gaat dit toekomstplan verder ontwikkelen en invoeren.

We ontwikkelen hiervoor dus in 2024 een aanpak. We monitoren de uitvoering. Als dat nodig blijkt, verbeteren we de aanpak.

NIEUW We ontwikkelen in 2024 een preventieve aanpak voor jongeren van 10 tot 18 jaar

We richten ons op een gezonde levensstijl en sociale inclusie. Zo voorkomen wij middelengebruik onder jongeren. En we dringen eenzaamheid terug. Onderdeel van deze aanpak is dat de jongeren meedoen aan culturele en sportieve activiteiten. We leggen hiervoor verbindingen tussen inwoners, scholen, verenigingen, kinderopvang, jongerenwerk, bibliotheken, enzovoort.

Hiervoor ontwikkelen wij in 2024 een integrale en preventieve aanpak voor opgroeien in een kansrijke omgeving. Deze aanpak is voor jeugdigen van 10 tot 18 jaar. We doen dat via de Fryske Mienskip Oanpak. We monitoren de uitvoering.

NIEUW We ontwikkelen in 2024 een preventieve aanpak voor kinderen tussen de -10 maanden en 7 jaar

We ontwikkelen in 2024 een preventieve aanpak voor kinderen tussen de -10 maanden en 7 jaar.

Met het programma ‘Kansrijke start’ werken we samen met lokale partners die betrokken zijn bij (aanstaande) gezinnen met jonge kinderen (tot 1000 dagen).
We versterken zo het opvoedkundig klimaat en het voorliggende (preventieve) veld. Zo bieden wij een passend en compleet aanbod aan jeugdigen en hun ouders. We geven informatie en advies en we zorgen voor ontmoeting, lichte opvoedondersteuning en individuele hulp voor jeugdigen en hun gezinnen. We investeren in de kwaliteit van het gebiedsteam en in de samenwerking met partners die bij het kwetsbare kind betrokken zijn.

We monitoren de uitvoering van deze aanpak.

Doelstelling

Voor de meest kwetsbare jeugdigen en hun gezinnen is passende jeugdhulp beschikbaar

Soms hebben kinderen en gezinnen jeugdhulp nodig. We letten dan altijd op de situatie van het gezin waarin een jeugdige opgroeit. Het moet voor jeugdigen en hun ouders helder zijn waar jeugdhulp voor is en waarvoor niet. Met beperkte mensen en middelen maken wij duidelijke keuzes wie in aanmerking komt voor professionele jeugdhulp. Daarbij helpen wij de meest kwetsbaren altijd. Onze doelen zijn:

- Jeugdigen en hun gezinnen ontvangen zware jeugdhulp zo lang als dat nodig is.
- Professionals weten wanneer ze kwetsbare jeugdigen en hun gezinnen moeten verwijzen naar professionele jeugdhulp.
- Jeugdigen maken in 2025 minder gebruik van residentiële jeugdhulp dan in 2023.

Maatregelen

VERANDERD We monitoren in 2024 de eenduidige werkwijze voor de indicaties van de Jeugdwet

In 2023 zijn we gestart met het werken met het Fries Ondersteuningsplan. In zo'n plan staat welke hulp nodig is om gezond en veilig op te groeien naar zelfstandigheid en voor het gezin om zelfredzaam te zijn. Hiervoor brengen we met elkaar in beeld welke resultaten we gaan halen. De ingezette hulp en ondersteuning staan in het plan. Alle hulpverleners zijn hierin in beeld. Ook de evaluatie komt in het plan. Zo blijven we de juiste hulp en ondersteuning inzetten en blijft de situatie actueel.

In 2024 monitoren we deze werkwijze. Als het nodig is verbeteren we die.

NIEUW We stellen in 2024 een jaarplan op bij de Fryske regiovisie jeugdhulp 2022-2026 en brengen de gevolgen van de Hervormingsagenda Jeugd in beeld

In de Fryske regiovisie jeugdhulp staat wat we met de jeugdhulp voor de periode 2023-2026 willen bereiken. De Friese gemeenten leveren blijvend passende en kwalitatief hoogwaardige jeugdhulp.

1. We stellen hiervoor in 2024 samen met de andere Friese gemeenten een jaarplan op.
2. Daarnaast brengen we, met de andere Friese gemeenten, de gevolgen van de Hervormingsagenda Jeugd in beeld. In deze agenda hebben gemeenten en Rijk afspraken gemaakt over de toekomst van de jeugdhulp. Wij vertalen de gevolgen naar de gemeente Opsterland.

We borgen in 2024 de afspraken inkoop Jeugdhulp 2023 en het contractmanagement in de verordening Jeugdhulp

In de nieuwe inkoop van jeugdhulp door Sociaal Domein Friesland zit een aantal aanpassingen. Die verschillen van de eerdere uitvoering door het Gebiedsteam. Deze aanpassingen liggen vast in de verordening Jeugdhulp. Het Gebiedsteam is de spil in de uitvoering van de nieuwe afspraken.

In 2024 borgen wij de juiste uitvoering van de afspraken.

NIEUW Wij ontwikkelen in 2024 een aanpak gericht op het normaliseren van problematiek

We ontwikkelen in 2024 een aanpak gericht op het normaliseren van problematiek bij jeugdigen en hun ouders.

We maken afspraken met externe verwijzers over het indiceren van zorg met behulp van het zogeheten opvoedkwadrant. We monitoren en controleren op de hoge intensiteiten. Zo ontvangen jeugdigen en hun ouders niet onnodig lang zware jeugdzorg. Ook het bieden van complementaire ondersteuning, als “niveau” van ondersteuning tussen preventie en zwaardere zorg, is onderdeel van de aanpak.

We monitoren de uitvoering van deze aanpak.

Thema Dorpenbeleid en dorpshuizen

Doelstelling

In elk dorp waar nu ook een dorpshuis is, is een dorpshuisfunctie aanwezig

In elk dorp waar nu een dorpshuis is, blijft een toekomstbestendige dorpshuisfunctie aanwezig. Dat vergroot de sociale samenhang. We gaan daarbij uit van maatwerk per dorp. Hoe zo'n ontmoetingsruimte er uit ziet, kan heel verschillend zijn.

De kracht van de dorpshuisbesturen is het grote zelforganiserend vermogen. De inwoners en hun ideeën staan centraal. Dit past bij de ontwikkelingen in de samenleving en bij het coalitieakkoord “Mei-inoar foarút”.

We hebben als gemeente een verbindende rol en we maken de dorpshuisfunctie mede mogelijk. We zorgen voor de juiste randvoorwaarden. Daardoor kunnen de dorpshuisbesturen zelf duurzaam zo'n dorpshuisfunctie exploiteren. We streven ernaar dat dorpshuisbesturen zelfredzaam zijn. Zij beheren, exploiteren en onderhouden de dorpshuizen in hun eigen dorp.

Maatregelen

NIEUW We voeren in 2024 voor vijf dorpshuizen de actieplannen vanuit de koersplannen uit

In 2022 zijn voor alle dorpshuizen koersplannen opgesteld. Daarin staat onder andere wie eigenaar is en hoe de staat van onderhoud is. In 2023 zijn hiervoor actieplannen opgesteld en de eerste twee zijn opgestart.

1. We voeren in 2024 voor vijf dorpshuizen de actieplannen uit. De rest volgt in 2025 en 2026.
2. We laten meerjarenonderhoudsplannen (MJOP’s) opstellen voor de dorpshuizen die niet in eigendom zijn van de gemeente.
3. We onderzoeken op basis van de MJOP’s de mogelijkheden voor een subsidieregeling om financieel bij te dragen aan het groot onderhoud van deze dorpshuizen.
4. We stellen een subsidieregeling op voor verbouw-nieuwbouw van dorpshuizen.

Doelstelling

Wij zoeken de verbinding met de dorpen en enthousiasmeren inwoners om initiatieven te starten om hun leefomgeving te verbeteren

Wanneer inwoners een initiatief hebben, denken we als gemeente mee vanuit de mogelijkheden. Wij hebben daarvoor duidelijke kaders. Daarbij is maatwerk mogelijk in ieder dorp en voor elk initiatief.

Maatregelen

NIEUW In 2024 stelt de gemeenteraad dorpenbeleid vast

De dorpen spelen een belangrijke rol in Opsterland. Ze zijn van belang bij allerlei beleid van de gemeente. In 2024 formuleert de gemeenteraad daarvoor een gemeenschappelijke basis in nieuw dorpenbeleid.

Wij organiseren in 2024 in elk dorp een dorpstafel

Wij organiseren dorpstafels in de dorpen. Daar gaan we met mensen en organisaties in gesprek over wat er speelt in het dorp.

Programma 7 | Volksgezondheid en milieu

Programma 7 | Volksgezondheid en milieu

Doelstelling

De doelstelling van dit programma: Opsterland behoudt en beheert haar hoogwaardig leefmilieu in samenwerking met inwoners en bedrijven.

Duurzaamheid

Duurzaamheid en minder gebruik van energie en grondstoffen zijn nodig om onze samenleving leefbaar te houden. Als gemeente geven we het goede voorbeeld. Bijvoorbeeld door het verduurzamen van gebouwen en het vergroten van de biodiversiteit. We houden daarbij rekening met wat gezichtsbepalend is of wat cultuurhistorisch waarde heeft.

Samenhang

De aandacht voor duurzaamheid heeft veel samenhang met een goede aandacht voor de natuur, de landbouw, de waterkwaliteit enzovoort. Bij het nemen van maatregelen houden we met die samenhang zo veel mogelijk rekening.

Gezondheid

Lichamelijke en geestelijke gezondheid bepalen sterk of iemand gelukkig is. Dat geldt ook voor de samenleving als geheel. Daarbij hebben inwoners zelf de regie op hun leven. Als gemeente stimuleren wij inwoners om mee te doen in de samenleving. Wij moedigen de inwoners aan tot gezond gedrag. Waar dat kan ondersteunen wij dat.

Kaderstellende documenten

Beleidsnota Licht in de Duisternis (2009)
Watertakenprogramma 2020 – 2025
Beleidsplan Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving Fysieke Ruimtelijke Leefomgeving 2020 - 2024 OWO-gemeenten
Preventie- en handhavingsplan Drank- en Horecawet 2019-2022
Preventieagenda Opsterland 2021-2030
Inkoop- en aanbestedingsbeleid gemeenten Ooststellingwerf, Weststellingwerf en Opsterland 2018
Omgevingsvisie 2015-2030
Transitievisie Warmte gemeente Opsterland
Zonneplan Opsterland

Reguliere werkzaamheden

Stimuleren gezondheidsprojecten, bijvoorbeeld via de buurtsportcoaches
Accounthouderschap dorpen voor energietransitie
Accounthouderschap groene ondernemers (bijvoorbeeld ontwikkelaars zonneparken)
Onderhouden openbare verlichting
Onderhouden riolering en watergangen

Thema Milieu

Inleiding

In het Nationaal Deltaprogramma 2022 staan plannen van de overheid. Het doel is om alle steden, dorpen en buitengebieden zo in te richten, dat we voorbereid zijn op de gevolgen van toenemende hitte, droogte en extreme neerslag. In 2015 hebben alle overheden samen al afgesproken dat Nederland in 2050 klimaatbestendig en waterrobuust is ingericht. Zo mogen bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen de risico's door extreem weer en overstromingen niet verder toenemen. We moeten de bestaande ruimte zo beheren en onderhouden dat de kans op schade en slachtoffers afneemt.

Met andere overheden in Fryslân hebben we de 'klimaatstresstest' uitgevoerd. Dat is een eerste stap naar een klimaatadaptieve (we passen ons aan het veranderende klimaat aan) en waterrobuuste (we kunnen het regenwater aan) omgeving. We hebben deze kwetsbaarheden nader onderzocht.

Nu zijn we toe aan het maken van keuzes voor mogelijke oplossingsrichtingen.

Doelstelling

De omgeving en het rioolstelsel in Opsterland zijn klimaatadaptief en waterrobuust

Wanneer riolering aan vervanging toe is, vervangen we deze door een klimaatbestendig gescheiden stelsel. Als we nieuwe riolering aanleggen bij uitbreidingsplannen, is die klimaatadaptief en toekomstbestendig. Alleen als dat niet doelmatig kan, vervangen we het riool door een gemengd riool. We kijken ook naar maatregelen die we aan het riool kunnen koppelen om de gevolgen van klimaatverandering op te vangen. Voorbeelden zijn het aanleggen van wadi's of aanpassingen aan de weg voor tijdelijk opvang van wateroverlast op en naast de weg.

Maatregel

We hebben in 2025 100% van de huidige en te verwachten knelpunten van wateroverlast in beeld

In 2025 hebben we alle huidige en te verwachten knelpunten van wateroverlast in beeld. De gemeenteraad heeft dan de kaders bepaald om deze knelpunten op te lossen.

Doelstelling

Vrijwilligers ruimen het zwerfafval op

We maken in alle dorpen actieve himmelploegen mogelijk.

Maatregelen

We maken het in 2024 mogelijk dat elk dorp een himmelploeg heeft

Het landelijke zwerfafvalbudget liep van 2013 - 2022. Er komt een nieuwe regeling. We kunnen dan het budget voor 2024 met terugwerkende kracht aanvragen.

We maken het mogelijk dat er in alle dorpen actieve himmelploegen zijn. Daarvoor benaderen we de dorpen zonder himmelploeg actief. Dat doen we via de verenigingen van plaatselijk belang.

Doelstelling

Er is een gezonde balans tussen natuurlijke duisternis en een veilige leefomgeving

Het verlichten van de openbare ruimte kent voor- en nadelen. Verlichting kan zorgen voor lichtvervuiling en het kost geld. Tegelijk kan verlichting helpen om de omgeving veilig en leefbaar te maken. We zorgen voor een goede balans tussen die twee.

Maatregelen

VERANDERD in 2024 is 90% van de huidige installaties voorzien van LED-verlichting

In 2024 is 90% van het huidige areaal voorzien van de energiezuinige en duurzame LED-techniek. Dit doen we door het plaatsen van nieuwe armaturen wanneer de oude (bijna) zijn afgeschreven. Of we gebruiken retrofit, waarbij het binnenwerk wordt omgezet.

Thema Gezondheid en Leefstijl

Doelstelling

Onze inwoners sporten en bewegen om gezond te blijven

Door actief sporten en bewegen doen inwoners mee aan de samenleving. Ze werken ook aan de eigen lichamelijke en geestelijke gezondheid. Sporten en bewegen zorgen dat inwoners zich fitter en energieker voelen. Sporten en bewegen helpen bij een gezonde leefstijl en een samenleving waarin iedereen meedoet.

Maatregelen

NIEUW In 2024 is in elk deelnemend dorp een nieuw sport- en beweeginitiatief opgestart

Het Lokaal sport- en beweegakkoord Opsterland 2.0 is dé aanjager voor sport- en beweeginitiatieven. We gaan met de hulp van de buurtsportcoaches in gesprek met verenigingen. Zo start in elk deelnemend dorp een nieuw sport- en beweeginitiatief.

NIEUW We stimuleren verenigingen en commerciële sportaanbieders om in 2024 drie activiteiten voor jongeren op te zetten

De buurtsportcoaches stimuleren verenigingen en commerciële sportaanbieders om drie activiteiten op te zetten. Dat kan samen met de buurtsportcoaches en Code Hans. Hiermee komen jongeren op een positieve manier in aanraking komen met sport.

NIEUW We gaan in 2024 een groep niet-sporters in Gorredijk wekelijks laten sporten en bewegen

In 2024 starten we in Gorredijk, samen met de buurtsportcoaches, een initiatief. Daardoor gaan niet-sporters wekelijks sporten en bewegen. Dit initiatief gebeurt samen met sc Heerenveen. Deze club gaat hiervoor actief werven onder seizoenkaarthouders die graag wekelijks in beweging willen komen.

NIEUW In 2024 haalt minstens 50% van de scholen het Gezonde school-vignet

Wij borgen de aanpak Sûn Opsterlân als aanjager van de gezonde leefstijl. Wij stimuleren alle basisscholen aan de slag te gaan om het Gezonde School-vignet te halen. Om dat daarna in hun beleid vast te leggen. In 2024 doet minstens 50% van de scholen mee.

Thema Duurzaamheid

Doelstelling

De gemeente geeft het goede voorbeeld op het gebied van duurzaamheid

Wij geven als gemeente het goede voorbeeld. Daarmee inspireren we onze inwoners, organisaties en bedrijven. We benutten kansen om onze gebouwen, ons wagenpark en ons gereedschap te verduurzamen en duurzaam in te kopen. Goede voorbeelden maken wij zichtbaar.

Maatregelen

VERANDERD In 2026 is de helft van ons gemotoriseerde gereedschap elektrisch

We vergroenen ons gemeentelijk wagenpark en gereedschap. In 2026 is de helft van ons gemotoriseerde gereedschap elektrisch (ten opzichte van 10% in 2022).

NIEUW In 2024 staan we op niveau 3 op de CO2-prestatieladder

De CO2-prestatieladder is een instrument om inzicht te krijgen in de CO2-reductie binnen onze organisatie. Wij laten ons in 2024 certificeren op de CO2-prestatieladder niveau 3. Dat is een goed instapniveau.

VERANDERD Wij nemen in 2024 concrete maatregelen om onze gemeentelijke gebouwen te verduurzamen

Onze bedrijfsgebouwen voldoen met de aanpassingen van de laatste jaren ruimschoots aan de wettelijke duurzaamheidseisen. We hoeven nu dus geen grote investeringen te doen.

Bij het (groot) onderhoud benutten wij kansen om verder te verduurzamen.

1. We plaatsen in 2024 zonnepanelen op of bij onze loods in Ureterp, eventueel in combinatie met opslag op en bij enkele van onze gebouwen. Het is overigens nog onzeker of het netwerk teruglevering mogelijk maakt en of het dus economisch een reële mogelijkheid is.
2. We voeren in 2024 duurzaamheidmaatregelen uit bij MFC Dundelle in Bakkeveen.

Doelstelling

Wij halen in 2025 een energiebesparing van een equivalent van 150.000 MWh

Om in 2035 energieneutraal te zijn, realiseren we een energiebesparing van 150.000 MWh ten opzichte van het jaar 2018. Eind 2026 hebben we daarvan 100.000 MWh gerealiseerd.

Maatregelen

In 2024 voeren we met drie dorpen/energiecoöperaties plannen uit om aardgas te besparen

Op basis van de transitievisie warmte en ons uitvoeringsprogramma werken we nu al met dorpen een campagne uit om energie te besparen. We gaan in 2024 verder met campagnes in minimaal drie nieuwe dorpen.

NIEUW We geven in 2024 uitvoering aan de specifieke uitkering lokale aanpak isolatie

We hebben van het Rijk (Nationaal Isolatie Programma) geld gekregen voor de aanpak van slecht geïsoleerde koopwoningen (labels D, E, F, G) onder de gemiddelde WOZ-waarde. Daarvoor hebben we binnen OWO-verband een plan van aanpak uitgewerkt. Dat hebben we ook provinciaal afgestemd.
In 2024 werken we het plan van aanpak isolatie Opsterland verder uit en dan voeren we het ook uit. In onze communicatie en ondersteuning richten we ons daarbij vooral op woningeigenaren die ook in aanmerking komen voor de subsidieregeling ‘Aanpak energiearmoede door energiebesparing’. Bij de uitvoering betrekken wij de energiecoaches.

VERANDERD We geven in 2024 in onze (prestatie)afspraken met woningcorporaties over de verduurzaming van woningen specifiek aandacht aan eigenaren van voormalige huurwoningen

Met de corporaties en de huurdersorganisatie maken we jaarlijks afspraken over de verduurzaming van de sociale huurvoorraad. Wij stimuleren de corporaties daarbij om planmatig onderhoud en kwaliteitsverbetering niet alleen te doen. In 2024 is ons doel dat ze eigenaren van voormalige huurwoningen van hetzelfde type (in dezelfde rij/straat) hierbij betrekken. We zullen de eigenaren dan actief informeren over subsidiemogelijkheden.

Wij bouwen in 2024 het energieloket verder uit

Informatie en advies over energiebesparing is laagdrempelig toegankelijk. Daarvoor is er het energieloket. Dit bestaat uit een netwerk van lokale energiecoaches, energie-adviseurs, het digitale (telefonische) duurzaamheidsloket en ondersteunende professionals. We gaan dit netwerk in 2024 verder uitbouwen en verstevigen.

1. Er zijn nu in totaal circa 40 energiecoaches in bijna alle dorpen van onze gemeente. Dit aantal houden we in stand door opleiding, bijscholing en ondersteuning.
2. We updaten de lijst van beschikbare energieadviseurs in de regio.
3. We subsidiëren het opstellen van woningverbeterplannen door deze adviseurs.
4. We onderzoeken de mogelijkheid van een ‘OWO-energiebureau’. Daar kunnen vooral minder zelfredzame inwoners terecht. Ze krijgen ondersteuning bij energiebesparing en bij het verduurzamen van hun woning. Vanuit dat energiebureau coördineren we de inzet van energiecoaches en –adviseurs.
5. Daarnaast blijven we gebruik maken van het digitale/telefonische loket.

Doelstelling

Wij realiseren in 2035 een equivalent van 450.000 MWh duurzaam opgewekte energie

Opsterland is in 2035 energieneutraal. Daarvoor is aan de ene kant energiebesparing nodig, Aan de andere kant hebben we een duurzame opwek van 450.000 MWh energie nodig. Dit bereiken we met energie uit zon, wind en groen gas uit mono-mestvergisting en energieopslag.

Maatregelen

We brengen in 2024 de meest geschikte locaties voor de opwek van duurzame energie in kaart

Onze gemeente heeft veel opgaven die invloed hebben op het gebruik en de beleving van ons landelijk gebied. Naast de energietransitie gaat het om infrastructuur, uitbreiding van bedrijfsterreinen, woningbouw en het Frysk Programma Landelijk Gebied. Deze opgaven gaan wij in samenhang bekijken. Wij zijn in 2023 met een ruimtelijke puzzel begonnen. In 2024 leidt dat tot een kansenkaart. Daarbij betrekken wij de samenleving. De gemeenteraad heeft daarin het laatste woord.

De resultaten verwerken wij in het Zonneplan en het Omgevingsplan en brengen wij in in de Regionale Energie Strategie (de RES).

We doen in 2024 onderzoek naar (kleinschalige) collectieve warmte-oplossingen

Voor het overgrote deel van onze gemeente zijn (individuele) volledig elektrische of hybride warmteoplossingen het enige warmte-alternatief voor aardgas. Op een aantal locaties zijn misschien kleinschalige collectieve warmte-oplossingen (in combinatie met aquathermie, warmteopslag) mogelijk. De haalbaarheid daarvan gaan we in 2024 onderzoeken.

Omdat de problematiek in de rest van Friesland vergelijkbaar is, doen we dit in provinciaal verband, in aansluiting op de Regionale Energie Strategie (de RES).

NIEUW We stellen in 2024 een businessplan voor het oprichten van een gemeentelijke energiecoöperatie op

In 2023 hebben we het onderzoek naar een gemeentelijk energiebedrijf afgerond. Aanvullend op de conclusies en aanbevelingen blijven er nog belangrijke vragen. We hebben meer inzicht nodig. Wat levert een gemeentelijke energiecoöperatie ons op? Hoe levensvatbaar is zo'n coöperatie? Om die vragen te beantwoorden, laten we een businessplan opstellen. Dat plan geeft inzicht in de (langjarige) opbrengsten. Ook laat het de risico’s zien om met een gemeentelijke energiecoöperatie mee te doen in een of meer commerciële initiatieven.

Het businessplan is in 2024 klaar. Op basis van dat plan volgt een nieuw voorstel aan de gemeenteraad.

Wij geven in 2024 invulling aan de transitievisie warmte voor onze gemeente

Eind 2021 heeft de gemeenteraad de transitievisie warmte opgesteld. In 2024 geven wij invulling aan deze visie met een aantal taken en activiteiten.

1. We gaan verder met het opstellen van dorp-/wijkuitvoeringsplannen. De ervaringen die we nu in drie dorpen opdoen gebruiken we in andere dorpen.
2. We doen aan de Friese Energietafel (FET) mee aan haalbaarheidsonderzoeken naar (semi-)collectieve warmte-alternatieven.
3. We communiceren het hele jaar door. De communicatie is gericht op bewustwording en het belang van aardgasvrij-ready maken.

De transitievisie geeft op dorps-/wijkniveau een eerste richting aan het alternatief voor het verwarmen met aardgas (met ruimte voor individuele initiatieven). We houden in de dorp-wijkuitvoeringsplannen rekening met zo laag mogelijke maatschappelijke kosten en met de technische mogelijkheden.

Programma 8 | Bouwen, wonen en gronden

Programma 8 | Bouwen, wonen en gronden

Plattelandsgemeente

Opsterland is een plattelandsgemeente met 16 vitale dorpen en een uniek en gevarieerd landschap.

Omgevingswet

De nieuwe Omgevingswet treedt vanaf 2024 geleidelijk in werking. Deze wet vraagt van ons als gemeente anders denken en handelen. We zorgen voor een goed samenspel tussen de gemeente en de samenleving. In de Omgevingsvisie 2015 - 2030 hebben we daarvoor al belangrijke stappen gezet. We hebben in 2023 een actuele Omgevingsvisie vastgesteld, passend bij de Omgevingswet.

Wonen

De gemeenteraad heeft in 2023 de Woonvisie Opsterland vastgesteld. De Woonvisie geeft richting bij het maken van prestatieafspraken met woningcorporaties en bij het maken van afspraken met andere maatschappelijke partners en met de dorpen. De Woonvisie is - voor zover het om wonen gaat - bepalend voor dorpsvisies, voor het gemeentelijk grondbeleid. Tot slot stuurt de Woonvisie in de keuze op welke locaties woningbouw gewenst en mogelijk is.

Actueel zijn verder de afspraken met het Rijk over de verdeling van de woningbouwplannen.

Bestemmingsplannen en Omgevingsplan

Onze planologische producten (bestemmingsplannen/het omgevingsplan) zijn actueel. De bestemmingsplannen voor het buitengebied, voor de bebouwde kommen en voor de bedrijventerreinen en de beheerverordeningen die nog van kracht zijn, zijn (afzonderlijk) te raadplegen op www.ruimtelijkeplannen.nl (landelijke website).

Initiatieven

We ondersteunen, als dat kan en past, ideeën en/of initiatieven voor ruimtelijke ontwikkeling.

Regionaal

Wij hebben als gemeente belang bij een toekomstbestendig Friesland. Daarvoor is goede bereikbaarheid noodzakelijk. Met het Deltaplan voor het Noorden (en de Lelylijn) willen het Rijk, de vier noordelijke provincies en gemeenten de bereikbaarheid en het wonen en werken in Noord-Nederland verbeteren. Grootschalige verstedelijking van onze gemeente is bij het verbeteren van bereikbaarheid niet het doel.

Kaderstellende documenten

Omgevingsvisie 2023
Woonvisie (2023)
Welstandsnota Opsterland (laatste wijziging 2009)
Regionale woningbouwafspraken Zuidoost Fryslân 2022-2026
Regionale Woondeal 2020 - 2030
Nota grondbeleid (2018-2021)
Beleidsplan Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving Fysieke Ruimtelijke Leefomgeving 2020-2024 OWO-gemeenten
Omgevingsplan

Reguliere werkzaamheden

Diverse planologische producten
Uitvoering grondbeleid en grondzaken
Accounthouderschap initiatieven samenleving
Planbegeleiding
Accounthouderschap en prestatieafspraken Woningcorporaties en huurdersorganisatie

Thema Ruimtelijke ordening

Doelstelling

De gronden in Opsterland hebben een functie die goed is afgestemd op de functie van de andere (aangrenzende) gronden

De nadruk ligt op de taken die we als gemeentelijke overheid hebben. Daarnaast speelt een aantal ontwikkelingen op een hoger niveau. Denk aan NOVEX en NOVEX-Lelylijn en aan het Nationaal en het Fries Programma Landelijk Gebied, de energie-infrastructuur en de Blauwe Drager.

Maatregelen

In 2024 voeren we de nieuwe Omgevingswet uit zoals dat moet

De Omgevingswet treedt op 1 januari 2024 in werking. Het uitgangspunt bij de Omgevingswet is ‘decentraal wat kan, centraal wat moet’. De overgang naar de nieuwe wet betekent een grote veranderopgave. Dat geldt niet alleen voor de inhoud maar ook voor hoe de ambtelijke organisatie haar werk doet.

We hebben de Omgevingsvisie in 2023 al aangepast aan de Omgevingswet. De bestemmingsplannen zijn per 1 januari 2024 van rechtswege omgezet naar een Omgevingsplan. Dit is daarmee nog geen 'echt 'omgevingsplan. Tot 2032 is een overgangsperiode. Dan moet ons Omgevingsplan helemaal passen bij de Omgevingswet.

In 2024 is de Omgevingswet van kracht. De dienstverlening aan de inwoners hebben we daarop aangepast.

Wij stellen in 2024 ruimtelijk kwaliteitsbeleid vast

Bij het welstandsbeleid gaat het ook om het erfgoedbeleid (zie Thema Landschap, Natuur, Biodiversiteit, Landbouw en Erfgoed). We beschermen zo cultuurhistorische waarden in de ruimtelijke omgeving.

1. We actualiseren in 2024 het gemeentelijk welstandsbeleid, passend bij de Omgevingswet.
2. We ronden in 2024 samen met de andere Friese gemeenten het onderzoek af naar hoe we het adviesstelsel rond de ruimtelijke kwaliteit kunnen vormgeven.

Thema Wonen

Doelstelling

De woningvoorraad kent mogelijkheden voor doorstroming

Gezonde doorstroming is nodig om iedereen aan een betaalbare woning te helpen. Al langer is de doorstroming in de koop- en huursector gering. Waar we dat lokaal kunnen beïnvloeden, nemen we maatregelen om die doorstroming te bevorderen.

Maatregel

NIEUW De gemeenteraad stelt in 2024 een ‘Huisvestingsverordening - urgentie’ vast

Om invloed te hebben op de doorstroming, is het instrument van een ‘Huisvestingsverordening - urgentie’ een hulpmiddel. Daarom stelt de gemeenteraad in 2024 zo'n verordening vast.

Thema Landschap, Natuur, Biodiversiteit, Landbouw en Erfgoed

Doelstellingen

Het behoud van waardevolle historische objecten is geborgd in beleid

In 2023 zijn we gestart met gemeentelijk monumentenbeleid. In 2024 bouwen we dit verder uit. Onder andere door een begin te maken met het aanwijzen van gemeentelijke monumenten. Dit gebeurt met medewerking van de eigenaren.

Maatregelen

We hebben in 2024 instrumenten voor het behoud van waardevolle historische objecten en erfgoed

In 2023 heeft de gemeenteraad een Erfgoedverordening vastgesteld als vervolg op onze Monumentenverordening. We zetten in 2024 de volgende stappen.

1. We ontwikkelen in 2024 een cultuurhistorische waardenkaart en een archeologische verwachtingskaart en beleidsadvieskaart.
2. We stellen in 2024 een nieuwe beleidsnotitie archeologie en cultuurhistorie op. Daarmee beschermen we archeologisch en cultuurhistorisch waardevolle relicten. We werken ook aan een landschapsbiografie.
3. We ronden in 2024 de Kerkenvisie af. Daarin regelen we het duurzaam behoud van kerkgebouwen. Ook starten we met de ontwikkeling van funerair erfgoedbeleid. Daarmee zorgen we voor cultuurhistorisch waardevolle grafstenen en begraafplaatsen.
4. We starten in 2024 met een inventarisatie en een beoordeling van historische interieurs.

Doelstelling

We behouden landschappelijk en cultuurhistorisch kenmerkende elementen

In de ruimtelijke omgeving zijn gezichtsbepalende kenmerken en de landschappelijke en cultuurhistorische elementen op juiste waarde geschat. Wij behouden die voor toekomstige generaties.

Maatregelen

In 2024 onderzoeken we de mogelijkheid om een beschermde status te geven aan beeldbepalende delen van het landschap

We onderzoeken in 2024 de mogelijkheid om een beschermde status te geven aan beeldbepalende delen van het landschap.

Thema Grondexploitatie - niet bedrijventerreinen en vastgoed

Doelstelling

Het gemeentelijk vastgoed is geschikt voor de doelen die in de begroting staan

Met de kadernota Vastgoedbeleid (2022) sluiten we aan bij andere beleidsstukken, zoals het dorpshuizenbeleid. We monitoren het maatschappelijk vastgoed. Daarbij letten we op het actuele en mogelijk toekomstige gebruik. We bepalen dan welke ingrepen wenselijk of nodig zijn (beheer, onderhoud, renovatie, (ver-) nieuwbouw enzovoort).

Maatregelen

Wij organiseren in 2024 het vastgoedbeheer volgens de kadernota Vastgoedbeleid (2022)

In 2024 voeren wij de beleidskaders uit de kadernota Vastgoedbeleid in.

1. We stemmen taken en rollen af van de verschillende beleidsdomeinen met vastgoedexploitatie en het vastgoedbeheer.
2. We beoordelen het nuttig en effectief gebruik door (maatschappelijke) organisaties en verenigingen.
3. We leggen een financieel gezonde, nuttige en effectieve verkoop- en verwervingsstrategie vast. Daarbij gaan we de exploitatie in beginsel stoppen als de tekorten oplopen of het gebouw zijn functie verliest.
4. We realiseren kostprijs dekkende huurprijzen in relatie tot subsidies vanuit maatschappelijk beleid.
5. We verduurzamen het vastgoed ten behoeve van klimaatdoelstellingen.
6. We realiseren duurzame instandhouding, vernieuwing en renovatie als dat (financieel) kan.

Doelstelling

Wij hebben een toekomstgericht woonklimaat

We hebben een toekomstgericht woonklimaat. Dat sluit aan bij de ontwikkeling van de bevolkingssamenstelling. Het draagt bij aan de leefbaarheid van de woonomgeving.

In de Regionale Woondeal Zuidoost Fryslân heeft Opsterland vijf zogenoemde sleutelprojecten opgevoerd (Loevestein fase 5 Gorredijk, Aylvalân Bakkeveen, Fûgelliet noord Ureterp, Terwispel Kolderveen en Langezwaag noord). Dit zijn projecten die een bijdrage leveren aan de volkshuisvestelijke doelen (voldoende betaalbare woningen, corporatiewoningen en wonen en zorg voor ouderen). Rijk, provincie en gemeente vinden dat we daar tijd en geld in moeten steken. Binnen deze vijf sleutelprojecten realiseren wij 410 woningen.

In de Woonvisie gemeente Opsterland staat verder dat we in elk dorp woningbouw mogelijk maken binnen de rode contouren (zoals opgenomen in de provinciale omgevingsverordening). Zo kunnen we bestaande initiatieven ondersteunen en binnenstedelijke mogelijkheden (zoals vrijkomende scholen) benutten.

Maatregelen

VERANDERD We zetten in 2024 concrete stappen in de sleutelprojecten woningbouw

1. We gaan in 2024 aan de slag met de sleutelprojecten. Daarin voeren we actief grondbeleid.
2. We starten de planvoorbereiding voor Loevestein fase 5 (300 woningen).
3. Voor de binnenstedelijke gebieden maken we herstructurering en transformatie van bestaand vastgoed mogelijk.